Gullpeningurinn.

Fyrir og um aldamótin síðustu mun eitthvað hafa verið af gullpeningum í umferð hér á landi. Skilst mér að það hafi verið runnið frá sauðasölu til Englands – en fyrir hana var tekið með innflutningsbanni þar í landi rétt fyrir aldamótin. Þegar faðir minn keypti Holt, fyrir eða um áramótin 1887/1888 (hann fluttist frá Oddagörðum að Holti vorið 1888) fékk hann þúsund krónur að láni í handsbankanum (kaupverðið var tvöþúsund krónur). Nú undi hann því illa að vera skuldugur og um haustið 1888 rak hann alla sóna sauði sem eldri voru en veturgamlir til sauðakaupmans, Coechil, og seldi hópinn – 60 sauð. Fékk hann verðið reitt út í gullpeningum „og varð vetlingurinn minn fullur upp að þumlum" þannig heyrði ég hann segja frá þessu.

Og mun hafa verið nálogt fermingaraldri þegar faðir minn seldi sauði, einn eða tvo, sem mér voru eignaðir og lét mig fá tvo 10 króna gullpeninga til eignar fyrir sauðina. Mér er horfið úr minni hvernig ég fargaði fyrri peningnum, en það er saga síðari peningsins sem er mér rík í minni.

Þegar ég fór að Hvanneyri haustið 1913 hafði ég peningin góðan með mér sem stiss og minjagrip. Því ég hafði tekið þá ákvörðun að farga honum ekki. Rekki man ég hvernig ég var að heimanbúin með aðra fjármuni, trúleg fremur knappt. Því þó faðir minn vori fjárhagsleg vel stöður og hefði gott bú, þá átti hann aldrei peninga – stóð á kostnaðarsömum framkvæmdum – og var fremur fastur á fé. Snemma vetrar – nóv.? –

vard ég fyrir því óhappi í glímu að ganga úr liði um olnboga vinstrihandar. Jón lóknir Blöndal í Stafholtsey var sóttur til að kippa í liðinn og tókst það vel, en af einhverjum ástoðum þókti honum rétt að setja liðamótin í gips og molti svo fyrir að ½ mánuði síðar skildi ég mota á heimili hans til að umbúðirnar yðu teknar af. Ferð þessa fór ég fótgangandi í fylgd með einum skólafélaga mínum, Júlíusi Björnssyni síðar bónda að heirá. Þegar handleggurinn kom úr umbúðunum voru liðamótin þrútin og helsár þegar reynt var að hreifa handlegginn. Samt sem áður rétti lóknir handlegginn fram og aftur til fullrar hreyfingar og molti svo fyrir að Halldór skólastjóri skildi framkvæma þessa öfingu daglega og mundi þetta sná liðkast.
Þetta var svo endurtekið á hverju kvöldi í viku, eða svo, og var sársaukin svo mikill að ég veinaði hverju sinni og man ég að Svava kona Halldórs fordaði sér út þegar eg kom inn. Ekki liðkaðist þetta, liðböndin voru altaf jafn sár og bólgnaði handleggurinn á hverri nóttu eftir aðgerðina, þó úr rinni að deginum. Þar kom að Halldór sagði „Eg uni þessu ekki". Sandi hann mig til Reykjavíkur á fund nuddlóknis, Jóns Kristjónss. Man ég að þegar ég hafði sagt honum sögu mína sagði hann „ansi trúð lóknirinn yður illa". Til Jóns nuddlóknis gekk ég á hverjum degi í ½ mánuð hann nuddaði liðamótin góða stund og teigði á þessu það sem ég þoldi – aldrei meira. Sendi hann mig svo aftur til Halldórs skólastjóra og molti svo fyrir að hann hjeldi þessari meðferð áfram – og tókst það vel.
– Síðar sögðu félagar mínir mér að engin þeirra hefði reiknað með að ég kom aftur til náms á Hvanneyri (en aldrei hvarflaði að mér að hotta nína)
– En það var gullpeningurinn.
Nú var eftir að gera upp við Jón Blöndal.

Hann setti upp tiukrónur fyrir sína fyrirhöfn. Aurarnir höfðu farið í ferðakostnað til Reykjavíkur og lóknishjálpina þar. Ekkert var eftir – nema gullpeningurinn. Þorna fór hann.

– Jafnan síðan, þegar mér verðurhugsað til þessa atviks kemur fram söknuður – ég sé eftir gullpeningnum sem átti að verða minjagripur, en nú á efri árum skilst mér að þorna, – þá þegar – hafi komið í ljós þátter í fari mínu sem hafi verið mikils ráðandi í öllu mínu lífi – það, að standa í skilum.

3. 11. 1968